

चौतारा साँगाचोकगढी नगरपालिका
स्वयंसेवक शिक्षक व्यवस्थापन कार्यविधि, २०८०

स्वीकृत मिति २०८०/०६/२३

प्रस्तावना:

नेपालको संविधानमा व्यवस्था गरिएको स्थानीय तहको एकल तथा साझा अधिकार सूची तथा सो बमोजिम नेपाल सरकारको कार्यविस्तृतीकरण २०७३ र स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ मा व्यवस्था भए बमोजिम आधारभूत र माध्यमिक शिक्षा सम्बन्धी नीति, मापदण्ड योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन र नियमन गर्ने लगायतका कार्यहरू स्थानीय तहबाट सम्पादन गर्नुपर्ने अवस्थामा चौतारा साँगाचोकगढी नगरपालिकाभित्रका सार्वजनिक विद्यालयमा शिक्षकको कमी भई शिक्षण सिकाइ कार्यमा बाधा पर्न गएकोले युवाहरूलाई शिक्षण पेसामा आकर्षित गर्न एवम् विद्यालयमा शिक्षक कमी भई शिक्षाको गुणस्तरमा परेको प्रभावलाई सम्बोधन गर्न वाञ्छनीय भएकोले, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ को उपदफा (२) बमोजिम नगर कार्यपालिकाले यो कार्यविधि स्वीकृत गरी लागू गरेको छ।

परिच्छेद-१
प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:

- (१) यस कार्यविधिको नाम “स्वयंसेवक शिक्षक व्यवस्थापन कार्यविधि, २०८०” रहेको छ।
- (२) यो कार्यविधि नगर कार्यपालिकाले स्वीकृत गरेको मितिदेखि लागू हुनेछ।

२. परिभाषा:

(१) विषय र प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा:

- (क) “विद्यालय” भन्नाले चौतारा साँगाचोकगढी नगरपालिका भित्रका आधारभूत तथा माध्यमिक तह सञ्चालित सार्वजनिक विद्यालय सम्झनु पर्छ।
- (ख) “नगरपालिका” भन्नाले चौतारा साँगाचोकगढी नगरपालिका सम्झनु पर्छ।
- (ग) “शिक्षक” भन्नाले विद्यालयका अध्यापक सम्झनु पर्दछ र सो शब्दले प्रधानाध्यापक समेतलाई जनाउँछ।
- (घ) “शिक्षा समिति” भन्नाले चौतारा साँगाचोकगढी नगर शिक्षा ऐन २०७७ बमोजिम गठित नगर शिक्षा समितिलाई सम्झनु पर्दछ।
- (ङ) “स्वयंसेवक शिक्षक” भन्नाले यस कार्यविधिको दफा ३ बमोजिम छनौट भई सार्वजनिक विद्यालयमा शिक्षण कार्यमा खटिने स्वयंसेवक शिक्षकलाई सम्झनु पर्छ।
- (च) “नगर शिक्षा प्रमुख” भन्नाले नगरपालिकाको शिक्षा हेर्ने शाखा प्रमुख सम्झनु पर्छ।

परिच्छेद-२

स्वयंसेवक शिक्षक छनौट तथा नियुक्ति प्रक्रिया

३. स्वयंसेवक शिक्षक छनौट तथा नियुक्ति प्रक्रिया: (१) स्वयंसेवक शिक्षक छनौट प्रक्रिया देहाय बमोजिम हुनेछ:
- (क) चौतारा साँगाचोकगढी नगरपालिकाको शिक्षा युवा तथा खेलकुद शाखाले स्वयंसेवक शिक्षक खटाउनको लागि नगरपालिकामा शिक्षक बैक तयार पार्न इच्छुक नागरिकबाट दरखास्त आव्हान गर्नेछ ।
  - (ख) योग्यता पुगेका आवेदकले नगरपालिकाले सूचना गरेको समयभित्र अनुसूची १ बमोजिमको फारम भरी नगरपालिकाको शिक्षा युवा तथा खेलकुद शाखामा निवेदन पेश गर्नु पर्नेछ ।
  - (ग) पेश हुन आएका निवेदनहरूको आधारमा नगरपालिकाको शिक्षा युवा तथा खेलकुद शाखाले स्वयंसेवक शिक्षकहरूको सूचीकृत गरी स्वयंसेवक शिक्षक बैक निर्माण गर्नेछ । त्यसरी स्वयंसेवक शिक्षक बैक बनाउँदा तहगत रूपमा छुट्टा छुट्टै सुची तयार पारी राख्नु पर्नेछ ।
४. स्वयंसेवक शिक्षकको लागि आवश्यक योग्यता (१) स्वयंसेवक शिक्षक बन्नका लागि शिक्षक बैकमा सूचीकृत हुन देहायको योग्यता हुनु पर्नेछ ।
- (क) तहगत रूपमा देहायको न्युनतम् योग्यता भएका नेपाली नागरिक स्वयंसेवक शिक्षक बन्न पाउने छन् ।
    - (१) प्रारम्भिक बालविकास तथा शिक्षाका सहजकर्ताको लागि कक्षा दश वा सो सरह उत्तीर्ण गरेको
    - (२) आधारभूत तहको कक्षा एकदेखि पाँचसम्म अध्यापन गर्ने स्वयंसेवक शिक्षकमा सूचीकृत हुन कुनै पनि विधा वा विषयमा कक्षा बाह्र वा सो सरहको शैक्षिक योग्यता हासिल गरेको । तर आधारभूत तहको कक्षा छ देखि आठसम्म अध्यापन गर्ने स्वयंसेवक शिक्षकमा सूचीकृत हुन सम्बन्धित विषयमा कक्षा बाह्र वा सो सरहको शैक्षिक योग्यता हासिल गरेको हुनुपर्नेछ ।
    - (३) माध्यमिक तहका लागि स्वयंसेवक शिक्षकमा सूचीकृत हुन सम्बन्धित विषयमा स्नातक तह वा सो सरहको शैक्षिक योग्यता हासिल गरेको ।
  - (ख) आवेदन दिने व्यक्ति प्रारम्भिक बालविकासको हकमा १६ वर्ष र आधारभूत र माध्यमिक शिक्षकको हकमा १८ वर्ष पूरा भई ६० वर्ष ननाघेको ।
  - (ग) नेपाली नागरिक ।
५. स्वयंसेवक शिक्षक नियुक्त गर्ने
- (१) नगरपालिकाको शिक्षक बैकमा समावेश भएका उम्मेदवारलाई कुनै सार्वजनिक विद्यालयमा नगर शिक्षा प्रमुखले खटाउनेछ ।
  - (२) विद्यालयमा कुनै शिक्षक बेतलबी, असाधारण वा अध्ययन जस्ता लामो अवधिको विदामा बसेमा वा विद्यालयमा शिक्षक कमी भएमा वा विद्यालयमा नवीन विधि तथा प्रविधि भित्र्याउनु परेमा वा महिला शिक्षक सुत्केरी भई विदामा बसेमा सोको औचित्यसहित विद्यालयको माग अनुसार नगर शिक्षा प्रमुखले समय तोक्यो स्वयंसेवक शिक्षकमा करार नियुक्त गरी विद्यालयमा खटाउनेछ ।

६. विद्यालयमा हाजिर भई कामकाज गर्ने

- (१) नगर शिक्षा शाखाले खटाएको स्वयंसेवक शिक्षकले खटाएको मितिले तीन दिनभित्र सम्बन्धित विद्यालयमा हाजिर हुनुपर्नेछ। त्यसरी तोकिएको म्यादभित्र हाजिर नभएमा नगर शिक्षा प्रमुखले शिक्षक बैकमा सूचीकृत अर्को स्वयंसेवक शिक्षक खटाउनेछ।
- (२) नगर शिक्षा प्रमुखले खटाएको स्वयंसेवक शिक्षकलाई प्रधानाध्यपकले नियमित कामकाज गर्न लगाई सोको जानकारी नगरपालिकाको शिक्षा युवा तथा खेलकुद शाखालाई दिनुपर्नेछ।

परिच्छेद ३

स्वयंसेवक शिक्षकको जिम्मेवारी, आचरण र सेवाका शर्त

७. स्वयंसेवक शिक्षकका जिम्मेवारी : (१) स्वयंसेवक शिक्षकको जिम्मेवारी देहाय बमोजिम हुनेछ -

- (क) स्वयंसेवक शिक्षक सामान्यतया प्रशासनिक रूपमा विद्यालयका प्रधानाध्यापक र व्यवस्थापन समितिसँग उत्तरदायी हुनुपर्नेछ।
- (ख) विद्यालयले तोकेको कक्षा र विषय अध्यापन गर्नु पर्नेछ।
- (ग) विद्यालयको शैक्षिक वातावरण सुधारमा सहयोग गर्नुपर्नेछ।

८. स्वयंसेवक शिक्षकले पालना गर्नु पर्ने अचरण: स्वयंसेवक शिक्षकले देहाय बमोजिमको अचरण पालना गर्नु पर्नेछ।

- (क) सबै विद्यार्थीलाई सम्मानजनक र भेदभावरहित व्यवहार गर्नुपर्नेछ।
- (ख) राजनीतिक आस्था प्रकट गर्न र सोका आधारमा विद्यार्थी र शिक्षकसँग व्यवहार गर्न पाइने छैन।
- (ग) राष्ट्रियता, राष्ट्रिय एकता र सामाजिक सद्भावमा प्रतिकुल प्रभाव पार्ने अभिव्यक्ति दिन र क्रियाकलाप गर्न पाइने छैन।
- (घ) प्रचलित कानूनमा व्यवस्था भए बमोजिम शिक्षकले पालना गर्नुपर्ने भनी तोकिएका सम्पूर्ण आचरण पालना गर्नु पर्नेछ।

परिच्छेद ४

स्वयंसेवक शिक्षकले पाउने निर्वाह खर्च र विदा

९. स्वयंसेवक शिक्षकले निर्वाह खर्च पाउने:

- (१) स्वयंसेवक शिक्षकले विद्यालयमा गरेको कामकाजको आधारमा प्रधानाध्यापकले हाजिरी प्रमाणित गरी नगरपालिकामा पेश गरेपछि यातायात, खाजा, खाना लगायतका निम्ति नगरपालिकाबाट निर्वाह खर्च स्वरूप देहायबमोजिम रकम उपलब्ध गराइनेछ:
- (क) प्रारम्भिक बालविकास तथा शिक्षाका लागि मासिक रु दश हजार।
- (ख) आधारभूत तह (कक्षा १ देखि ५ सम्म) का लागि मासिक रु पन्ध्र हजार
- (ग) आधारभूत तह (कक्षा ६ देखि ८ सम्म) का लागि मासिक रु बीस हजार
- (घ) माध्यमिक तहका लागि मासिक रु पैतीस हजार
- (२) स्वयंसेवक शिक्षकलाई उपलब्ध गराइने निर्वाह खर्च प्रत्येक महिना समाप्त भएको पन्ध्र दिनभित्र नगरपालिकाले विद्यालयको खातामा निकाशा दिनेछ।

१०. स्वयंसेवक शिक्षकले पाउने विदा : (१) स्वयंसेवक शिक्षकले सार्वजनिक विदाका अतिरिक्त प्रति महिना एक दिन विदा लिन पाउनेछन् ।

परिच्छेद ४

विविध

११. कदर पत्र प्रदान गरिने: स्वयंसेवक शिक्षकको रूपमा कम्तीमा तीन महिना कुनै विद्यालयमा सेवा गरेका व्यक्तिलाइ नगरपालिकाको तर्फबाट सम्मानस्वरूप कदर पत्र प्रदान गरिने छ ।
१२. निजी स्रोतमा कार्यरत शिक्षकलाई स्वयंसेवक शिक्षक मानिने:
- (१) यो कार्यविधि प्रारम्भ हुँदाका बखत वडा कार्यालयको अनुदानबाट पारिश्रमिक पाइरहेका निजी स्रोतका शिक्षकहरू स्वतः स्वयंसेवक शिक्षकमा रूपान्तरित हुनेछन् । तर सम्बन्धित वडाले त्यस्ता शिक्षकहरूको पारिश्रमिकका लागि स्रोत सुनिश्चित गर्न नसकेमा निजी स्रोतका शिक्षकहरू स्वतः अवकाश हुनेछन् ।
- (२) यो कार्यविधि प्रारम्भ भएपछि निजी स्रोतका शिक्षक व्यवस्थापनका लागि अनुदान उपलब्ध गराउँदै आएका वडाले आवश्यकता अनुसार स्वयंसेवक शिक्षक व्यवस्थापनका लागि बजेट विनियोजन गर्न सक्नेछ ।
- (३) यस कार्यविधि अनुसार स्वयंसेवक शिक्षक व्यवस्थापन गरिसकेपछि कुनै पनि वडाले निजी स्रोत शिक्षकका लागि लगानी गर्ने छैन ।
१३. करार अवधि र करार संज्ञौता रद्द गर्न सक्ने:
- (१) स्वयंसेवक शिक्षकको करार अवधि एक वर्षको हुनेछ । आवश्यकता अनुसार करार अवधि थप गर्न सकिनेछ । करार अवधि समाप्त भएको स्वयंसेवक शिक्षक करार अवधि थप नभएमा स्वतः अवकाश हुनेछ ।
- (२) स्वयंसेवक शिक्षकले यस कार्यविधिमा तोकिएका जिम्मेवारी पूरा नगरेमा वा आचरण पालना नगरेमा प्रधानाध्यापकको सिफारिसमा नगर शिक्षा प्रमुखले करार संज्ञौता रद्द गर्न सक्नेछ ।
१४. कार्यविधिमा संशोधन गर्न सक्ने: स्वयंसेवक शिक्षक व्यवस्थापन सम्बन्धमा प्रस्तावनाको प्रतिकूल नहुने गरी नगर कार्यपालिकाले आवश्यकतानुसार कार्यविधिमा संशोधन गर्न सक्नेछ ।

अनुसूची-१
आवेदन फारम

स्वयंसेवक शिक्षक कार्यक्रममा सहभागी हुन दिने निवेदनको ढाँचा

श्री नगर शिक्षा प्रमुख ज्यू

चौतारा साँगाचोकगढी नगरपालिका कार्यालय, सिन्धुपाल्चोक ।

विषय: स्वयंसेवक शिक्षक बैकमा सूचीकरण हुन पाउँ ।

उपर्युक्त सम्बन्धमा चौतारा साँगाचोकगढी नगरपालिकाको मिति २०८०/..../.. मा प्रकाशित सूचना अनुसार म स्वयंसेवक शिक्षक भइ तोकिएको विद्यालयमा काम गर्न इच्छुक भएकाले स्वयंसेवक शिक्षक व्यवस्थापन कार्यविधि २०८० को अधीनमा रही तोकिएको शर्त र प्रक्रिया पालना गर्न मञ्जुर छु भनी आफूले प्राप्त गरेको शैक्षिक योग्यताको प्रमाण-पत्र र नेपाली नागरिकताको प्रमाण-पत्रको प्रतिलिपि यसै निवेदनसाथ संलग्न राखी पेश गरेको छु ।

निवेदकको विवरण

१) निवेदकको नाम, थर:

२) बाबुको नाम:

३) आमाको नाम:

४) ठेगाना: जिल्ला.....

गाउँ वा नगरपालिका .....

वडा नम्बर....

५) सम्पर्क फोन नम्बर :

६) शैक्षिक योग्यताको विवरण:

क्र सं	शैक्षिक योग्यता	उत्तीर्ण गरेको शैक्षिक संस्था वा विश्वविद्यालय	प्रासाङ्क प्रतिशत / GPA	कैफियत
१				
२				
३				

मिति ..... निवेदकको दस्तखत.....

अनुसूची-२

करार सम्झौता फारम

स्वयंसेवक शिक्षक करार सम्झौता

चितवन जिल्ला चौतारा साँगाचोकगढी नगरपालिका अन्तर्गतको श्री ..... विद्यालयका लागि स्वयंसेवक शिक्षक करार गरी काम गराउने सम्बन्धमा चौतारा साँगाचोकगढी नगरपालिका सिन्धुपाल्चोक जसलाई यस पछि प्रथम पक्ष भनिने छ र ..... जिल्ला ..... नगरपालिका वडा नं.... बस्ने श्री .....को छोरा/छोरी ..... जसलाई यस पछि दोस्रो पक्ष भनिने छ, काबीच चौतारा साँगाचोकगढी नगरपालिकामा २०८० साल..... गते सम्पन्न करार सम्झौता ।

दोस्रो पक्षको जिम्मेवारी

- १) प्रचलित शिक्षा ऐन र नियमावली तथा स्वयंसेवक शिक्षक व्यवस्थापन कार्यविधि २०८० अनुसार स्वयंसेवक शिक्षकको रूपमा काम गरी शिक्षक आचार संहिता पूर्णरूपमा पालाना गर्ने ।
- २) विद्यालय प्रशासनले तोके बमोजिमको विषय र कक्षाहरूमा अध्यापन गर्नुपर्ने र आफूले अध्यापन गर्ने कक्षा र विषयको नतिजा तथा उपलब्धि प्रति पूर्ण रूपमा जवाफदेही रहने ।
- ३) विद्यालय सञ्चालन हुने समयमा अनिवार्य रूपमा उपस्थित रहने र आवश्यकता अनुसार थप समय पनि प्रधानाध्यापकको निर्देशन अनुसार काम गर्नुपर्ने ।
- ४) विद्यालयले सञ्चालन गर्ने सबै क्रियाकलापमा सक्रिय सहभागिता जनाउने ।
- ५) विद्यालयको हितको लागि प्रधानाध्यापकको निर्देशनमा अन्य कार्यहरू गर्ने र विद्यालयका प्र.अ. र वि.व्य.स. प्रति जवाफदेही हुने ।

प्रथम पक्षको जिम्मेवारी

- १) प्रथम पक्षले चौतारा साँगाचोकगढी नगरपालिकाको स्वयंसेवक शिक्षक व्यवस्थापन कार्यविधि २०८० ले तोकेको सेवा सुविधा उपलब्ध गराउने ।
- २) स्वयंसेवक शिक्षक व्यवस्थापन कार्यविधि २०८० अनुसार स्वयंसेवक शिक्षकले कार्यसम्पादन गरे नगरेको निरीक्षण तथा अनुगमन गर्ने । त्यसरी निरीक्षण तथा अनुगमन गर्दा स्वयंसेवक शिक्षकको कार्यसम्पादन सन्तोषजनक नपाइएमा वा आचारसंहिता पालना नगरेको पाइएमा आवश्यक सफाइको मौका दिई जुनसुकै बेला युवा स्वयंसेवक शिक्षकबाट हटाउने ।

करार सम्झौता लागु हुने अवधि

मिति २०८० साल .....महिना .... गतेबाट मिति .....साल .. महिना .....गते सम्म

दोस्रो पक्ष

हस्ताक्षर

नाम:.....

ठेगाना:

प्रथम पक्ष

हस्ताक्षर

नाम:

पद

चौतारा साँगाचोकगढी नगरपालिका